

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7So/82/2015
Identifikačné číslo spisu:	6015200248
Dátum vydania rozhodnutia:	26.05.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:6015200248.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej, a členiek senátu JUDr. Júlie Horskej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD. v právnej veci navrhovateľky: K. H., bytom C. XXX, J. J., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ulica 29. augusta č. 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia z 26. novembra 2014 č. XXX XXX XXXX X, o výšku vdovského dôchodku, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. augusta 2015, č. k. 20Sd/56/2015-14, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. augusta 2015, č. k. 20Sd/56/2015-14 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne z 26. novembra 2014 č. XXX XXX XXXX X z r u š u j e a vec jej v r a c í a na ďalšie konanie.

Navrhovateľke náhradu trov konania n e p r í z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom z 26. augusta 2015, č. k. 20Sd/56/2015-14 podľa § 250q ods. 2 OSP potvrdil rozhodnutie odporkyne z 26. novembra 2014 č. XXX XXX XXXX X. Týmto rozhodnutím odporkyňa podľa § 2 ods. 2, § 3 a § 4 zákona č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákona č. 274/2007 Z. z.") a § 75 a § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákona o sociálnom poistení") zamietla žiadosť navrhovateľky z 11. novembra 2014 o zvýšenie príplatku k vdovskému dôchodku s odôvodnením, že príplatok bol ako štátna sociálna dávka priznaný jej manželovi a po priznaní sa stal neodlúčiteľnou súčasťou jeho starobného dôchodku. Príplatok ani jeho časť ako štátna sociálna dávka samostatne neprechádza na vdovu po politickom väzňovi. Suma vdovského dôchodku sa v tomto prípade určuje zo starobného dôchodku manžela navrhovateľky zvýšeného o príplatok, ktorý sa stal súčasťou starobného dôchodku. Pri súbehu nároku na výplatu starobného dôchodku, ktorého suma je vyššia, a nároku na výplatu vdovského dôchodku, ktorého suma je nižšia, sa vdovský dôchodok vypláca súlade s § 81 ods. 2 zákona o sociálnom poistení v sume jednej polovice. Zákonnosť postupu Sociálnej poisťovne pri priznávaní vdovského dôchodku po poberateľovi starobného dôchodku zvýšeného o príplatok potvrdil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky SR v rozsudku sp. zn.

7So/17/ 2010 z 26. januára 2011.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že odporkyňa nepochybila, keď vdovský dôchodok vypočítala zo sumy starobného dôchodku manžela navrhovateľky, zvýšeného o príplatok k dôchodku politickým väzňom a len následne vykonala krátenie vdovského dôchodku v súbehu so starobným dôchodkom navrhovateľky. Nepochybila ani tým, keď rozhodla o výplate nižšieho vdovského dôchodku vo výške jednej polovice a o výplate celého starobného dôchodku navrhovateľky.

O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 250l ods. 2 v spojení s § 250k ods. 1 OSP tak, že neúspešnej navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka odvolanie. Namietala, že pri výpočte vdovského dôchodku odporkyňa nepostupovala správne, pretože nerešpektovala právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovenom v rozsudku z 26. februára 2014 sp. zn. 9 So 5/2013. V ňom je vyjadrené, že príplatok k dôchodku ošetrený zákonom č. 274/2007 Z. z. sa zlučuje s dôchodkom len na účely ďalšieho vyplácania s dôchodkom ku ktorému patrí, pri zachovaní autonómnosti dôchodku a daného príplatku k dôchodku, ako štátnej sociálnej dávky. Má za to, že pri výpočte vdovského dôchodku bola diskriminovaná oproti vdovám, ktorým boli krátené príplatky k dôchodku opravené a vdovské dôchodky boli upravené tak, že im bol rozdiel doplatený.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky žiadala rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť, pretože súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležité právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporkyne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 a § 250s OSP) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia pojednávania (§ 250l ods. 2 a § 250ja ods. 2 OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk <. (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky je potrebné vyhovieť.

Podľa § 75 ods. 1 zákona o sociálnom poistení suma vdovského dôchodku je 60% starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal nárok zomretý manžel ku dňu smrti. Ak sú splnené podmienky nároku na dva dôchodky, vdovský dôchodok sa určí z vyššieho dôchodku.

Podľa § 3 ods. 5 zákona o príplatku k dôchodku politickým väzňom, príplatok sa zlučuje so starobným dôchodkom, predčasným starobným dôchodkom, invalidným dôchodkom, vdovským dôchodkom, vdoveckým dôchodkom, sirotským dôchodkom, výsluhovým dôchodkom, invalidným výsluhovým dôchodkom, vdovským výsluhovým dôchodkom, vdoveckým výsluhovým dôchodkom a sirotským výsluhovým dôchodkom.

Zákon o príplatku k dôchodku politickým väzňom upravuje poskytovanie príplatku k dôchodku ako štátnej sociálnej dávky (ďalej len „príplatok“) na zmiernenie krívd spôsobených komunistickým režimom v období od 25. februára 1948 do 31. decembra 1989 politickým väzňom a osobám pozostalým po popravenom alebo zomretom politickom väzňovi počas výkonu trestu, počas zaradenia do vojenských táborov nútených prác, protiprávneho násilného odvlčenia do bývalého Zväzu sovietskych socialistických republík a do táborov, ktoré mal bývalý Zväz sovietskych socialistických republík zriadené v iných štátoch alebo počas zaradenia do tábora nútených prác a ich rodinným príslušníkom za znevýhodnenie na trhu práce a nižší dôchodok.

Podľa obsahu dávkového spisu manželovi navrhovateľky Q. H., ktorý zomrel 22. októbra 2010, bol podľa § 2 ods. 2, § 3 a § 4 zákona č. 274/2007 Z. z. rozhodnutím z 26. februára 2009 priznaný príplatok k dôchodku politickým väzňom v sume 28,70 eur mesačne, ktorý sa stal súčasťou jeho starobného dôchodku.

Navrhovateľke, poberateľke starobného dôchodku bol po smrti manžela rozhodnutím z 18. novembra 2010 č. XXX XXX XXXX X priznaný vdovský dôchodok od 22. októbra 2010 v sume 228,30 eur mesačne, t.j. 60% zo sumy starobného dôchodku.

Od 22. októbra 2010 navrhovateľka súčasne spĺňala podmienky nároku na výplatu vdovského dôchodku a starobného dôchodku v nižšej sume. Pretože suma starobného dôchodku bola vyššia (275,- eur) ako suma vdovského dôchodku, odporkyňa sa rozhodla pre výplatu vdovského dôchodku v jeho jednej polovici.

Navrhovateľka 11. novembra 2014 podala žiadosť o opravu príplatku k dôchodku podľa zákona č. 274/2007 Z. z. v znení zákona č. 272/2008 Z. z. Dôvodila tým, že Sociálna poisťovňa v roku 2009 rešpektovala právny názor NS SR uvedený v rozsudku sp. zn. 9So 174/2008 z 29. apríla 2009 a všetkým dotknutým vdovám príplatky k dôchodku opravila a rozdiel doplatila, ale v ďalších rokoch naďalej vypočítala dôchodky tak, ako pred rokom 2009, tzn. príplatok vyplácaný v súbehu s vdovským dôchodkom krátila na polovicu, čím vdova po politickom väžňovi nedostala 60% príplatku podľa zákona, ale len 30% tohto príplatku. V žiadosti o opravu príplatku k dôchodku navrhovateľka tvrdila, že Najvyšší súd SR dňa 26. februára 2014 rozhodol rozsudkom sp. zn. 9So/5/2013 tak, že príplatok k dôchodku priznaný podľa § 1 zákona č. 274/2007 Z. z., podľa ktorého príplatok je štátnou sociálnou dávkou a štát poskytuje finančné prostriedky na osobitný účet Sociálnej poisťovne a nie je možné ju meniť bez ohľadu na to, či výplata dôchodkovej dávky u poberateľky vdovského dôchodku je podľa § 81 ods. 2 zákona o sociálnom poistení upravená z dôvodu súbehu takej dôchodkovej dávky s inou dôchodkovou dávkou na polovicu. Príplatok k dôchodku upravený zákonom č. 274/2007 Z. z. žiadala opraviť a rozdiel doplatiť so spätnou platnosťou. Preskúmaným rozhodnutím bola táto jej žiadosť zamietnutá.

Krajský súd považoval postup odporkyne pri výpočte sumy vdovského dôchodku navrhovateľky za súladný so zákonom keď konštatoval, že odporkyňa postupovala podľa rozsudku NS SR sp. zn. 7So/17/2010 z 26. januára 2011.

V posudzovanej právnej veci bol medzi účastníkmi konania sporný spôsob výpočtu vdovského dôchodku po zomrelom manželovi a sporný bol aj samotný výpočet výšky vdovského dôchodku.

Odvolací súd po oboznámení sa s predmetom odvolacieho konania a po oboznámení sa aj s obsahom dávkového spisu odporkyne dospel k záveru, že neprávoplatné rozhodnutie odporkyne z 26. novembra 2014, ktoré je predmetom preskúmania podľa piatej časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku, je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov (§250j ods. 2 písm. d/ OSP).

Dôjdením žiadosti o opravu príplatku k vdovskému dôchodku podľa zákona č. 274/2007 Z. z. sa u odporkyne začalo správne konanie o jeho výšku. Úlohou odporkyne tak bolo o podanej žiadosti rozhodnúť v súlade so zákonom o sociálnom poistení tak, aby nielen z výrokovej časti rozhodnutia, ale aj z jeho odôvodnenia boli dostatočne zrejmé a preskúmateľné dôvody a samotný postup pri výpočte sumy vdovského dôchodku, na základe ktorých bolo o žiadosti o opravu príplatku k dôchodku rozhodnuté.

Chýbajúce náležitosti preskúmaného rozhodnutia odporkyňa podrobne uviedla v doplňujúcom vyjadrení zo 17. februára 2015. Pokiaľ zvolila tento postup, tak nie je súladný so zákonom. Právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého procesu. Túto zásadu konania musí rešpektovať aj súd prvého stupňa z dôvodu, aby bola zachovaná zásada dvojínštančnosti súdneho konania.

Odvolací súd ďalej poznamenáva, že aplikáciu skorších súdnych rozhodnutí na iné prípady podmieňuje totožnosť, prípadne minimálna odchýlka - obdobnosť skutkového a právneho stavu. Rovnako nie je bez významu postavenie súdu, ktorý rozhodnutie vydal (okresný, krajský či najvyšší súd), ako aj ustálenosť

judikatúry týkajúcej sa danej právnej otázky, pričom použitie skorších rozhodnutí je významné najmä z hľadiska argumentačného rešpektujúc § 135 ods. 1 OSP.

Právny názor na aplikáciu hmotnoprávnej úpravy právnej normy, ktorá sa vzťahuje na prejednávajúcu vec, sa vyvíja aj vzhľadom na rozhodovaciu činnosť súdov. Preto vo výnimočných prípadoch správny orgán nie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý vyslovil v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí.

Uvedený názor je možné aplikovať aj na prijaté a publikované stanovisko najvyššieho súdu v Zbierke stanovísk NS SR, ktoré je záväzné aj pre iné obdobné právne veci, nie je však záväzné absolútne. Ak publikované stanovisko najvyššieho súdu v obdobnej veci bolo preklenuté iným právnym názorom vysloveným v rozhodnutí najvyššieho súdu, a účastník na tento právny názor poukazuje, je povinnosťou správneho orgánu, aby sa s novým právnym názorom aj náležite vysporiadal. Nepostačuje, ako v danom prípade, aby odvolací správny orgán len bez ďalšieho odkázal na záväznosť konkrétneho publikovaného stanoviska najvyššieho súdu.

Odvolací súd z vyššie uvedených dôvodov rozsudok krajského súdu zmenil podľa § 220 OSP v spojení s § 250ja ods. 3, s § 250l ods. 2 a s § 250q ods. 2 OSP tak, že rozhodnutie odporkyne z 26.11.2014 zrušil a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie, v ktorom je viazaná právnym názorom najvyššieho súdu (§ 250 ja ods. 4 OSP).

Navrhovateľka bola v konaní úspešná, má preto právo na náhradu trov konania. Pretože o náhradu trov konania nežiadala a z obsahu spisu nie je zrejmé, že by navrhovateľke trovy konania vznikli, odvolací súd navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal (§ 224 ods. 1 v spojení s § 250k ods. 1 OSP).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok **n i e j e** prípustný.